

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie

Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Sopocie
za 2018 r.

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	3
1.1.	Organizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sopocie.....	4
1.2.	Finansowanie.....	4
1.3.	Komunikacja z mieszkańcami.....	5
2.	Świadczenia z pomocy społecznej.....	6
2.1.	Uprawnieni do korzystania z pomocy społecznej.....	6
2.2.	Przyznane świadczenia.....	7
3.	Praca socjalna i pracownicy socjalni.....	10
4.	Działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych.....	11
4.1.	Usługi opiekuńcze.....	11
4.2.	Ośrodki wsparcia.....	13
4.3.	Domy pomocy społecznej.....	16
4.4.	Wolontariat sąsiedzki i wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych.....	16
4.5.	Rehabilitacja społeczna.....	17
5.	Wsparcie osób bezrobotnych i bezdomnych.....	19
5.1.	Wsparcie osób bezrobotnych.....	19
5.2.	Pomoc dla osób bezdomnych.....	20
6.	Wsparcie rodzin.....	23
6.1.	Świadczenia rodzinne, świadczenia opiekuńcze, fundusz alimentacyjny oraz inne ustawy.....	23
6.2.	Wsparcie rodzin i rodzin z dziećmi.....	24
6.3.	Wsparcie dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej.....	26
6.3.1.	Rodzinna piecza zastępcza.....	27
6.3.2.	Instytucjonalna piecza zastępcza.....	29
6.4.	Pomoc dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.....	30
7.	Wsparcie osób i rodzin w kryzysie.....	31
7.1.	Punkt Interwencji Kryzysowej.....	31
7.2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	33
8.	Wnioski i rekomendacje.....	33

1. Wprowadzenie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie jest jednostką organizacyjną systemu pomocy społecznej, co wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. MOPS jest jednostką organizacyjną Gminy Miasta Sopotu, finansowaną w formie jednostki budżetowej, nieposiadającą osobowości prawnej. Ośrodek funkcjonuje od 1990 roku. Zadaniem MOPS w Sopocie jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

MOPS w Sopocie, realizując zadania gminy i powiatu, oferuje szeroki zakres pomocy dla osób jej potrzebujących: od zadań własnych i zleconych, nałożonych ustawowo, poprzez własne inicjatywy i projekty, zakładające m.in. wsparcie rodzin, osób bezdomnych, starszych, niepełnosprawnych, bezrobotnych, doświadczających przemocy czy dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Aby realizować swoje cele i zadania nałożone przez przepisy prawa, współpracuje z organami administracji publicznej, a także organizacjami pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi i prawnymi.

Liczba mieszkańców Sopotu w dniu 31.12.2018 r. wynosiła 33 074 osoby¹. Z roku na rok obserwuje się spadek liczby mieszkańców – od 2015 r. liczba ludności Sopotu zmalała o ok. 4,5%. Jednocześnie obserwuje się wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym - w roku 2018 r. osoby te stanowiły ok. 32% ogółu mieszkańców.

Schemat nr 1. Schemat systemu pomocy społecznej w Sopocie

¹ Dane za: Wydział Obywatelski Urzędu Miasta Sopotu.

1.1. Organizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sopocie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał w 2018 r. 116 pracowników, w tym 21 pracowników socjalnych². Średni rejon pracownika socjalnego wynosił 1503 mieszkańców – standard jednego pracownika socjalnego na 2000 mieszkańców, określony w ustawie o pomocy społecznej, został spełniony³. Ponadto zatrudniano 3 asystentów rodziny – średnia liczba rodzin, przypadających na jednego asystenta rodziny wynosiła 11. Został więc także osiągnięty wskaźnik, określony w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – nie więcej niż 15 rodzin na jednego asystenta rodziny.

1.2. Finansowanie

Na wszystkie zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie przeznaczono ok. 12% środków budżetu miasta. Wydatki obejmowały Dział 852 bez dodatków mieszkaniowych (w skład którego wchodzi m.in. wydatki na zasiłki, ośrodki wsparcia, dom pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej, pomoc w zakresie dożywiania) oraz wybrane pozycje w Działach 851 (przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi) i 853 (m.in. rehabilitacja społeczna) w zakresie działania MOPS oraz Dział 855 (m.in. świadczenie 500+, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, rodziny zastępcze, Dom Dziecka).

Warto zaznaczyć, że Gmina Miasta Sopotu jako jedna z nielicznych Gmin w Polsce przeznacza dodatkowe środki na wybrane zadania m.in. dopłaca do środków PFRON w ramach rehabilitacji społecznej i zawodowej, stosuje podwyższone kryteria w przyznawaniu pomocy na zakup leków czy dogrzanie mieszkania.

Tabela nr 1. Wydatki na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie

Wydatki MOPS	2018 r.	
ogółem	38 253 356	
Wydatki MOPS ujęte w planie finansowym, w tym z:		
ustawy o pomocy społecznej	15 949 923	
ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	3 029 193	
ustawa o świadczeniach rodzinnych i funduszu alimentacyjnym	8 118 920	
ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci	10 780 826	
ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	374 494	
Źródło finansowania:	kwota	udział %
Budżet Miasta	14 262 334	37,3%
Budżet Państwa	23 408 058	61,2%
MRPiPS	116 337	0,3%
UE	214 806	0,6%
wydatki z PFRON	251 822	

² Stan na 31.12.2018 r.

³ Liczba ludności wg Wydziału Obywatelskiego Urzędu Miasta Sopotu wg stanu na 31.12.2018 r. – 33 074, podzielona przez liczbę pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPS Sopot.

1.3. Komunikacja z mieszkańcami

MOPS w Sopocie w 2018 r. komunikował się z mieszkańcami Sopotu różnymi kanałami, by na bieżąco informować mieszkańców o podejmowanych działaniach, o ofercie wsparcia oraz wydarzeniach.

Schemat nr 2. Komunikacja z mieszkańcami Sopotu w 2018 r.

MOPS w Sopocie uczestniczył oraz organizował lub współorganizował wiele wydarzeń, konferencji, warsztatów, które wpisywały się w działalność w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, przeciwdziałaniu przemocy, wsparcia rodzin czy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Najważniejsze z nich to:

- **14-15 kwietnia – 8 Sopotkie Targi Seniora.** Stoiska z ofertami produktów i usług przyjaznych seniorom, bezpłatne badania, warsztaty i pokazy, a na zakończenie wspólna potańcówka - to tylko część atrakcji, z których można było skorzystać podczas targów, które odbyły się po raz 8 w Hali 100-lecia Sopotu. Uczestniczyło w nich ok. 4 tysiące osób - seniorów, ich rodzin i opiekunów.
- **30 maja w całej Polsce obchodzony jest Dzień Rodzicielstwa Zastępczego.** Sopotkie obchody odbyły się w Skansenie Archeologicznym Grodzisko w Sopocie. Uczestniczyło w nich ok. 90 osób – rodziny wraz z dziećmi, które znajdują się pod ich opieką oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych, które współpracują z sopockim MOPS-em.

- **Listopad - 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży.** MOPS Sopot przyłączył się do ogólnopolskiej kampanii „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”. W ramach tej kampanii zorganizował bezpłatne warsztaty: „Męska sprawa” – warsztat rozwojowy dla mężczyzn oraz „Rozmawiam, więc chronię” – warsztat dla rodziców.
- **Listopad – kampania „Podaruj dziecku serce – zostań rodziną zastępczą”.** Dział Pieczy Zastępczej MOPS w Sopocie od 2003 roku organizuje kampanię, której celem jest pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze, uwrażliwienie na problematykę rodzicielstwa zastępczego i przełamywanie stereotypów dotyczących tej formy opieki.
- **Grudzień – Konferencja „Granice miłości”** poświęcona miłości dorosłych, miłości do dziecka oraz konsekwencjom braku miłości. W konferencji uczestniczyło ok. 100 osób – przedstawiciele trójmiejskich instytucji i organizacji, które zajmują się m.in. przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz wsparciem w sytuacjach kryzysowych. Konferencja zorganizowana została przez: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Sopocie, Sopotkie Stowarzyszenie „Zdrowi i Aktywni” oraz sopocki MOPS.
- **15 grudnia – Spotkanie Wigilijne dla 100 samotnych sopockich seniorów** w Urzędzie Miasta Sopotu. Uroczystość zorganizowana została przez Polski Komitet Pomocy Społecznej w Sopocie wspólnie z Urzędem Miasta Sopotu oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sopocie.
- udział w wydarzeniach organizowanych w przestrzeni Miasta oraz przez sopockie organizacje i instytucje, np. Sopocki Festyn Organizacji Pozarządowych, Dni Solidarności z Osobami Chorującymi Psychiczenie, Dzień Otwarty w Domu Pomocy Społecznej w Sopocie, spotkania informacyjne Wolontariatu Sąsiedzkiego, Trójmiejski Piknik Integrycyjny, cykl spotkań dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami.

2. Świadczenia z pomocy społecznej

2.1. Uprawnieni do korzystania z pomocy społecznej

MOPS w Sopocie stosuje podwyższone kryterium dochodowe uprawniające do udzielania zasiłku celowego na podstawie uchwał Rady Miasta Sopotu.

Kryterium dochodowe uprawniające do udzielania zasiłku celowego na zakup leków lub dogrzanie mieszkania:

- a) dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza 150% kryterium ustawowego wynosiło **1051,50 zł**
- b) dla rodziny, której dochód na osobę w rodzinie nie przekroczył 130% kryterium ustawowego wynosiło **686,40 zł**.

Osoby samotnie gospodarujące w wieku poprodukcyjnym, tj. kobiety od 60 roku życia i mężczyźni od 65 roku życia, mogły ubiegać się o zasiłek celowy na pokrycia części lub całości kosztów zakupu leków i leczenia, jeżeli ich dochód nie przekraczał 200% ustawowego kryterium dochodowego, tj. **1402 zł**.

Osoby przekraczające ustawowe kryterium dochodowe poniosły odpłatność w zależności od wysokości dochodu w zakresie korzystania m.in. z usług opiekuńczych, domu pomocy społecznej, pobytu w mieszkaniu chronionym czy ośrodka wsparcia.

Pomoc świadczona była także bez względu na posiadany dochód w zakresie m.in. pracy socjalnej, poradnictwa, asystenta rodziny i osób bezdomnych, placówki wsparcia dziennego, interwencji kryzysowej, grupy wsparcia, pieczy zastępczej.

2.2. Przyznane świadczenia

MOPS w Sopocie udzielał pomocy na podstawie decyzji administracyjnych w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy, z wyłączeniem pomocy w formie m.in. pracy socjalnej, poradnictwa, udziału w grupach wsparcia, sesjach terapeutycznych, pobytu w placówce wsparcia dziennego, udziału w zajęciach klubu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela nr 2. Liczba wydanych decyzji administracyjnych w 2018 r.

Wyszczególnienie		Liczba
1.	Liczba wydanych decyzji ogółem	11 044
	z tego:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba decyzji w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • Liczba decyzji w związku z realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci 	<p>6 941</p> <p>4 103</p>
2.	Liczba odwołań od decyzji:	9
	z tego:	
	• Liczba decyzji oczekujących na rozpatrzenie	4
	• Liczba odwołań, w których utrzymano decyzję MOPS w mocy	1
	• Liczba odwołań, w których zmieniono decyzję MOPS	1
• Liczba decyzji do ponownego rozpatrzenia	3	

Na podstawie ustawy o pomocy społecznej, w ramach zadań własnych i zleconych, MOPS w Sopocie przyznał decyzją świadczenia (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę) dla 951 osób. W ramach zadań własnych i zleconych świadczenia (pieniężne i niepieniężne) przyznano dla 887 rodzin. 1187 rodzin skorzystało z pracy socjalnej, w tym 345 z wyłącznej pracy socjalnej. W porównaniu z rokiem 2017 liczba rodzin korzystających ze świadczeń **zmniejszyła się o 77**, czyli o ok. 8%. Wzrosła natomiast liczba rodzin korzystających z wyłącznej pracy socjalnej – o niecałe 9%, co stanowi utrzymujący się od kilku lat trend.

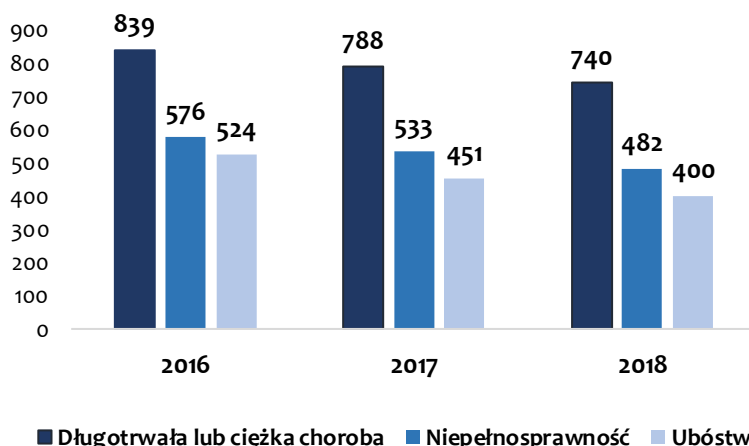
Ogółem pomocą społeczną objęto 1232 rodziny i 1903 osoby w rodzinach, z czego ok. 37% tych rodzin to rodziny emerytów i rencistów.

Tabela nr 3. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (gminnych i powiatowych) ze względu na podział zadań.

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	951	887	1235
w tym:			
świadczenie pieniężne	572	555	818
świadczenia niepieniężne	521	498	672
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	15	15	22
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	949	886	1231
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem	X	1187	1831
w tym:			
wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	345	668

Najwięcej rodzin było objętych pomocą z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (740 rodzin), z powodu niepełnosprawności (482 rodziny) oraz z powodu ubóstwa (400 rodzin). Z tych trzech przyczyn, niezmiennie od kilku lat, MOPS w Sopocie najczęściej udziela pomocy w ramach zadań własnych i zleconych. Kolejną przesłanką do udzielenia pomocy była bezdomność (116 rodzin), w przypadku której po raz kolejny odnotowano spadek liczby rodzin.

Wykres nr 1. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc – ze względu na dominujące powody przyznania pomocy

Pomoc w formie **zasiłku stałego** jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, finansowanym ze środków administracji rządowej. W 2018 r. z tej formy pomocy **skorzystało 298 osób**, czyli o prawie 10% mniej niż w roku wcześniejszym (2017 – 331 osób). Podobna sytuacja miała miejsce jeśli chodzi o **zasiłek okresowy**. Jego przyznawanie jest również zadaniem własnym, obowiązkowym gminy. Liczba osób, którym wypłacono zasiłek okresowy spadła o ok. 9% (**2018 – 68 osób**, 2017 – 75 osób).

W roku 2018 r., odmiennie niż w roku poprzednim, najczęstszą przyczyną przyznawania zasiłku okresowego było **bezrobocie** (w 2017 – długotrwała choroba) - zasiłek okresowy z tej przyczyny wypłacono dla 26 osób.

Z kolei **zasiłki celowe** przyznaje się w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. Zasiłek celowy przyznaje się na dożywianie, dogrzanie mieszkań, zakup leków – szczególnie z uwzględnieniem zakupu leków dla osób starszych. W przypadku zasiłków celowych również zanotowano spadek liczby osób korzystających – o ok. 15% (**2018 – 489 osób**, 2017 – 578 osób).

Ponadto MOPS w Sopocie przyznawał pomoc w ramach wieloletniego programu wspierania gmin w zakresie dożywiania – „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**”, finansowanego ze środków własnych gminy oraz dotacji rządowej. Z Programu skorzystało 488 osób, w tym 120 dzieci. Pomoc w formie posiłku otrzymało 40 dzieci (oraz 14 dzieci bez decyzji administracyjnej).

Oprócz powyższych działań gmina ma również obowiązek sprawienia pogrzebu, w tym dla osób bezdomnych. W roku sprawozdawczym sprawiono pogrzeb 11 osobom, w tym 5 osobom bezdomnym.

Schemat nr 3. Przyznane świadczenia na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz inne

Ponadto MOPS w Sopocie, w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi – zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – zawierał umowy na realizację zadań wspieranych w zakresie pomocy rzeczowej i żywnościowej dla osób i rodzin o najniższych dochodach.

Schemat nr 4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w 2018 r.

CARITAS ARCHIDIECEZJI GDAŃSKIEJ <small>ZAPEWNIENIE POSILKÓW OSOBOM W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ. W TYM POSILKÓW DOWOŻONYCH. OD GRUDNIA 2018 R. MOŻLIWOŚĆ SPOŻYWANIA POSILKÓW RÓWNIŻ W WEEKENDY</small>	POLSKI KOMITET POMOCY SPOŁECZNEJ <small>POMOC ŻYWNOŚCIOWA OSOBOM I RODZINOM O NAJNIŻSZYCH DOCHODACH</small>	TOWARZYSTWO POMOCY IM. ŚW. BRATA ALBERTA KOŁO GDAŃSKIE <small>ZAPEWNIENIE POMOCY RZECZOWEJ OSOBOM POTRZEBUJĄCYM Z TERENU SOPOTU (ODZIEŻY, ŚRODKÓW CZYSTOŚCI I DORBNEGO SPRZĘTU KUCHENNEGO)</small>	ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ BANK ŻYWNOŚCI W TRÓJMIEŚCI <small>BANK ŻYWNOŚCI WSPARCIEM DLA MIESZKAŃCÓW SOPOTU (WYDAWANIE PACZEK ŻYWNOŚCIOWYCH)</small>
<p>➔ W Jadłodajni Caritas wydano 4986 posiłków</p>	<p>➔ Pomocy żywnościowej udzielono 255 osobom</p>	<p>➔ Pod opieką punktu było 1310 osób, z tego około 440 osób korzystało systematycznie</p>	<p>➔ Wydano 500 paczek żywnościowych</p>
<p>➔ Dowieziono 6988 posiłków do miejsc zamieszkania</p>	<p>➔ Wydano około 19 933 kg żywności</p>	<p>➔ Wydano 1923 kg odzieży</p>	<p>➔ Łączna waga żywności wyniosła około 66 584 kg</p>
<p>➔ Kwota rozliczonej dotacji wyniosła 158 665 zł</p>	<p>➔ Kwota rozliczonej dotacji wyniosła 11 000 zł</p>	<p>➔ Kwota rozliczonej dotacji wyniosła 14 680 zł</p>	<p>➔ Kwota rozliczonej dotacji wyniosła 11 000 zł</p>
<div style="text-align: center;"> <p>STOWARZYSZENIE PENITENCJARNE „PATRONAT” ODDZIAŁ W GDAŃSKU</p> <p><small>WSPARCIE OSÓB ZWOLNIONYCH Z ZAKŁADU KARNEGO I ICH RODZIN W FORMIE M.IN. ODZIEŻY, ŻYWNOŚCI, ŚRODKÓW CZYSTOŚCI I DROBNEGO SPRZĘTU KUCHENNEGO</small></p> <p>➔ Udzielono wsparcia 18 osobom zwalnianym z jednostek penitencjarnych oraz 1 rodzinie</p> <p>➔ Kwota rozliczonej dotacji wyniosła 1 900 zł</p> </div>			

3. Praca socjalna i pracownicy socjalni

Pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną w celu pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Praca socjalna była prowadzona m.in. na rzecz osób bezdomnych, bezrobotnych, rodzin z dziećmi, osób niesamodzielnymi.

Pracownicy socjalni sopockiego MOPS podejmowali działania w kierunku usamodzielnienia klientów. Świadczyli wsparcie na rzecz uzyskania zatrudnienia, orzeczenia o niepełnosprawności lub

o stopniu niepełnosprawności, dodatków mieszkaniowych, renty lub emerytury umieszczenia w mieszkaniu chronionym oraz innych świadczeń lub pomocy.

Pracownicy socjalni dokładali wszelkich starań, by osoby potrzebujące otrzymały kompleksowe i indywidualne wsparcie.

W wyniku pogłębionej pracy socjalnej, prowadzonej przez pracowników socjalnych sopockiego MOPS, klienci mieli możliwość uzyskania świadczeń, poprawy swojej sytuacji życiowej, uzyskania fachowej pomocy od innych specjalistów.

Poniżej przedstawiono rezultaty pracy socjalnej:

- ✓ Uzyskanie orzeczenia o stopnia niepełnosprawności – 25 osób
- ✓ Uzyskanie renty/emerytury – 19 osób
- ✓ Uzyskanie dodatku mieszkaniowego – 30 osób
- ✓ Wpisanie na listę na lokal socjalny/komunalny – 24 osoby
- ✓ Zamiana mieszkania – 2 osoby
- ✓ Skierowanie do mieszkania chronionego (nowa osoba) – 5 osób
- ✓ Pobyt w mieszkaniu chronionym – 10 osób
- ✓ Pobyt w lokalu treningowym – 8 osób
- ✓ Skierowanie do placówki wsparcia dziennego (nowe dziecko) – 13 dzieci
- ✓ Pobyt w placówce wsparcia dziennego – 41 dzieci
- ✓ Skierowanie do noclegowni/schronisk – 70 osób
- ✓ Poradnictwo rodzinne – asystent rodzinny – 55 osób
- ✓ Poradnictwo psychologiczne – 59 osób
- ✓ Poradnictwo prawne – 133 osoby
- ✓ Grupy wsparcia – 27 osób
- ✓ Osoby, które podjęły zatrudnienie – 19 osób.

W wyniku prowadzonej pracy socjalnej z pomocy społecznej przestało korzystać 96 osób.

4. Działania na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych

4.1. Usługi opiekuńcze

- **usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.** Usługi realizowane były przez Polski Komitet Pomocy Społecznej jako zadanie powierzone z rozliczoną kwotą dotacji wynoszącą w 2018 r. 1 072 237 zł oraz Fundację „Niesiemy Pomoc” jako zadanie powierzone z rozliczoną kwotą dotacji wynoszącą

w 2018 r. 1 025 977 zł. Z usług tych skorzystało w roku sprawozdawczym **341 osób**. Koszt jednej godziny świadczenia usługi wynosił 19,80 zł;

- **gminne specjalistyczne usługi opiekuńcze.** Usługi realizowane były przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sopockie Centrum Fizykoterapii i Rehabilitacji”. W 2018 r. z tej formy wsparcia skorzystało 16 osób. Koszt jednej godziny usługi wynosił 115 zł;
- **specjalistyczne usługi w ośrodkach wsparcia.** Usługi realizowane były przez Centrum Usług Społecznych i Wsparcia „Agape” w Nowym Stawie. Z usług skorzystało w całym roku sprawozdawczym 8 osób. Koszt pobytu jednej osoby podlegał zmianom i wynosił na początku roku 42 zł za dobę, w okresie od lutego do czerwca – 42,84 zł za dobę, natomiast od lipca – 50 zł za dobę.
- **usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.** Usługa realizowana była przez Fundację „Niesiemy Pomoc” jako zadanie powierzone. Z tej formy wsparcia skorzystało w roku sprawozdawczym 15 osób, koszt jednej godziny usługi wynosił od stycznia do czerwca 2018 r. 28 zł, a od lipca do grudnia 2018 r. – 27,50 zł.

Schemat nr 5. Usługi opiekuńcze w 2018 r.

USŁUGI OPIEKUŃCZE W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	GMINNE SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE W OŚRODKACH WSPARCIA	SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI
Skorzystało 341 osób, w tym 74 osoby po raz pierwszy	Skorzystało 16 osób	Skorzystało 8 osób	Skorzystało 15 osób
Średniomiesięcznie korzystało 240 osób	Średniomiesięcznie korzystało 7 osób	Średniomiesięcznie korzystało 7 osób	Średniomiesięcznie korzystało 12 osób
Średnia liczba wykonanych godzin na osobę to 311	Koszt jednej godziny usługi wyniósł 115 zł	Koszt pobytu jednej osoby za dobę wyniósł: - w styczniu – 42 zł - luty-czerwiec – 42,84 zł - od lipca – 50 zł	Koszt jednej godziny usługi wyniósł: - od stycznia do czerwca – 28 zł - od lipca do grudnia - 27,50 zł
Koszt jednej godziny usługi wyniósł 19,80 zł	Średnia liczba wykonanych godzin na osobę to 59	Całkowity koszt zadania: 115 173 zł, odpłatność klientów stanowiła 19% kosztów zadania	Całkowity koszt zadania: 159 709 zł, odpłatność klientów stanowiła 7% kosztów zadania
Całkowity koszt zadania: 2 107 917 zł	Całkowity koszt zadania 97 750 zł, odpłatność klientów stanowiła 12% kosztów zadania		
Odpłatność klientów wyniosła 511 144 zł, 5 osób poniosło pełną odpłatność, 36 osób nie poniosło żadnych kosztów			

MOPS w Sopocie zapewnia osobom korzystającym z usług opiekuńczych dostęp do **systemu przywoławczego teleopieki**. Teleopieka to system przywoławczy, który działa 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu. W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia wystarczy nacisnąć przycisk alarmowy w formie zegarka bądź wisiorka aby w ciągu kilku sekund połączyć się z Centrum Operacyjno-Alarmowym, które w zależności od sytuacji zapewnia odpowiednią pomoc. Przeszkolony Teleopiekun

otrzymując zgłoszenie, wie kto i skąd dzwoni, jaki jest stan jego zdrowia, jakie leki przyjmuje i jakie mogą być w związku z tym zagrożenia. Znane są również osoby z najbliższego otoczenia (rodzina, opiekunowie, sąsiedzi). Teleopiekun w zależności od powodu zgłoszenia powiadamia albo osoby najbliższe albo odpowiednie służby ratunkowe. „Sopocki” system teleopieki to nie tylko urządzenie, które zapewnia szybkie wezwanie pomocy ale również cotygodniowy kontakt ze strony Teleopiekuna, zapytanie o samopoczucie, przypomnienie o braniu leków, funkcji i działaniu teleopieki a także bieżące diagnozowanie potrzeb. W 2018 r. z systemu teleopieki **skorzystały 22 osoby**. Kwota przeznaczona na to zadanie wyniosła 12 500,00 zł, a abonament 41,50 zł na osobę w miesiącu.

Od października 2018 r. **MOPS w Sopocie oferuje nową formę wsparcia, jaką jest Asystent Osoby z Niepełnosprawnością**. Zadaniem Asystenta jest ułatwienie osobie z niepełnosprawnością kontaktu z otoczeniem oraz udziału w życiu społecznym. W zależności od potrzeb oraz indywidualnej sytuacji danej osoby, Asystent udziela wsparcia m.in. w rozwijaniu umiejętności samodzielnego dbania o swoje otoczenie oraz zaspokajania własnych potrzeb, nawiązywaniu kontaktów społecznych, a także w aktywizacji zawodowej. Ze wsparcia Asystenta Osoby z Niepełnosprawnością mogli skorzystać mieszkańcy Sopotu, którzy potrzebowali takiej formy wsparcia i posiadali orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

4.2. Ośrodki wsparcia

MOPS w Sopocie zapewnia osobom starszym oraz z niepełnosprawnościami (w tym z niepełnosprawnością intelektualną) możliwość uczestniczenia w zajęciach w ośrodkach wsparcia. Ośrodki wsparcia, które funkcjonują na terenie Sopotu to:

- **Dzienny Dom Pobytu** – działający w strukturze Domu Pomocy Społecznej w Sopocie, zapewnia pomoc osobom w wieku emerytalnym i niepracującym osobom niepełnosprawnym w organizowaniu aktywności bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania. Ośrodek prowadzi działania, skierowane na zaspokajanie potrzeb kulturalnych i towarzyskich, zajęcia kulturalno-oświatowe oraz terapię zajęciową, służące utrzymaniu sprawności psychofizycznej. Dodatkowo oferował całodienne wyżywienie (śniadanie lub obiad lub podwieczorek), a także wydawanie posiłków dla osób leżących w domu czy udostępnianie urządzeń do utrzymania higieny osobistej. Odpłatność ustalana była na podstawie Uchwały Rady Miasta i była uzależniona od dochodu uczestnika. Dochody były odprowadzane przez DPS do budżetu Miasta. Dzienny Dom Pobytu dysponuje 30 miejscami. W całym roku z zajęć w Dziennym Domu Pobytu skorzystały **32 osoby**.
- **Środowiskowy Dom Samopomocy – Ośrodek Adaptacyjny** – jest ośrodkiem typu B, przeznaczonym dla osób upośledzonych umysłowo zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Ośrodek prowadzi działania, skierowane na rozwój sprawności i umiejętności psychofizycznych poprzez realizację programu zajęć

terapeutycznych i rehabilitacyjnych z zakresu: uspołecznienia, usamodzielnienia, wdrażania do pracy, samoorganizacji czasu wolnego, rozwijania ekspresji artystycznej, doskonalenia sprawności intelektualnej, usprawnienia fizycznego, rehabilitacji i sportu. Posiada pracownie: kulinarną, terapii zajęciowej, wyrobu świec, rewalidacji, rękodzieła. Dysponuje 44 miejscami. W 2018 r. w Środowiskowym Domu Samopomocy – Ośrodku Adaptacyjnym odbyło się oficjalne otwarcie Sali Doświadczania Świata oraz nowej pracowni arteterapii. Miejsca te są specjalnie dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, które poruszają się na wózkach. W całym roku ze Środowiskowego Domu skorzystało **46 osób**.

- W ramach ŚDS-OA działa **Klub wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi**, dysponujący 15 miejscami. Z oferty Klubu w roku sprawozdawczym skorzystało **16 osób**. Klub organizował działania takie jak: klub filmowy, spotkania z psychologiem, spotkania okolicznościowe np. w kawiarniach, język angielski, wyjścia do kina czy teatru, spotkania świąteczne, wycieczki, warsztaty rękodzieła.
- **Środowiskowy Dom Samopomocy typu C** dla osób dementujących, w tym z chorobą Alzheimera – prowadzony przez Fundację „Niesiemy Pomoc” jako zadanie powierzone (rozliczona dotacja w 2018 r. – 260 661 zł), jest ośrodkiem wsparcia typu C przeznaczonym dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Działania środowiskowego domu samopomocy uwzględniają: prowadzenie terapii zajęciowej odpowiedniej do typu dysfunkcji i możliwości uczestnika; prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych; organizowanie dostępu do kultury, oświaty i rekreacji; zapewnienie treningu kulinarnego w czasie pobytu w placówce; zapewnienie zajęć z zakresu dbania o higienę; zapewnienie treningu funkcji poznawczych; zapewnienie zajęć edukacyjnych (praktykowanie samodzielnego wypowiedzania się); aktywną integrację poprzez współpracę z ośrodkami kultury, szkołami itp. Dysponuje 15 miejscami. Pobyt w ośrodku był odpłatny zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, odpłatność była w całości przekazywana na dochody państwa. Uczestnikami Ośrodka w całym roku sprawozdawczym było **28 osób**.
- W Sopocie działał również **Klub Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi „STER”**, prowadzony przez Stowarzyszenie „Na Drodze Ekspresji” jako zadanie powierzone przez MOPS Sopot z rozliczoną kwotą dotacji 62 472 zł. Głównymi adresatami działalności Klubu były osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, w szczególności absolwenci Zespołu Szkół Specjalnych Nr 5 w Sopocie. Klub zapewniał możliwość pełniejszej integracji społecznej ze środowiskiem lokalnym. W 2018 r. z usług Klubu skorzystały **23 osoby** (wszystkie z niepełnosprawnościami), **średniomiesięcznie** udział w zajęciach brało **15 osób**. W ramach Klubu uczestnicy mogli skorzystać z zajęć zgodnie z miesięcznym programem, który uwzględniał w szczególności:
  - ✓ różnorodne **zajęcia terapeutyczne** (np. kulinarne, plastyczne, relaksacyjne) dostosowane do możliwości i umiejętności uczestników,

- ✓ **zajęcia motywacyjne** dla osób aktywnych zawodowo prowadzone zgodnie z zapotrzebowaniem uczestników – **skorzystało 6 osób**
- ✓ prowadzenie **punktu informacyjno-konsultacyjnego** czynnego przez 12 godzin w miesiącu – skorzystało **12 osób** z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ **wyjścia w otwarte środowisko społeczne** – odbyło się **ponad 40 wyjść** w otwarte środowisko (restauracje, kino, teatr, spacer).

Schemat nr 6. Środowiskowe Domy Samopomocy w 2018 r.

ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY - OŚRODEK ADAPTACYJNY	Liczba uczestników w całym roku: 46 osób, w tym 5 z Sopotu	Średniomiesięcznie uczestnikami było 41 osób	8 uczestników było objętych programem aktywizacji zawodowej, 5 uczestników podjęło pracę na otwartym rynku pracy
ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY TYPU C	Liczba uczestników w całym roku: 28	Całkowite wydatki na funkcjonowanie: 260 661 zł	Średni koszt pobytu jednego uczestnika wynosił: I-IX - 1458 zł X-XII - 1612 zł Odpłatność uczestników wyniosła 4,3% wydatków ogółem

Schemat nr 7. Kluby samopomocy w 2018 r.

KLUB SAMOPOMOCY PRZY ŚDS-OA	Dysponuje 15 miejscami	W całym roku skorzystało 16 osób	Prowadzone działania w 2018 r., m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - klub filmowy - spotkania z psychologiem - spotkania okolicznościowe - język angielski - spotkanie wielkanocne, spotkanie wigilijne - wyjścia do kina i teatru, na wystawy, do muzeum, Sopoteki - zawody bowlingu - wycieczka do Szwecji promem - wyjazd do Szklarskiej Poręby i Pragi - warsztaty rękodzieła
KLUB SAMOPOMOCY DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI „STER”	Dysponuje 10 miejscami	W całym roku skorzystały 23 osoby	Prowadzone działania w 2018 r., m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia terapeutyczne: kulinarne, plastyczne, relaksacyjne - imprezy tematyczne przygotowywane przez uczestników - zajęcia motywacyjne dla osób aktywnych zawodowo - wyjścia w otwarte środowisko społeczne: do restauracji, kawiarni, na mecze, do kina, teatru, Sopoteki, spacer po mieście, aktywność fizyczna w parku

4.3. Domy pomocy społecznej

MOPS w Sopocie kieruje swoich podopiecznych zarówno do DPS w Sopocie, jak i do DPS zlokalizowanych poza terenem powiatu. W DPS Sopocie w całym roku 2018 przebywały **103 osoby**, natomiast w DPS różnego typu poza Sopotem – **63 osoby**.

Schemat nr 8. DPS w Sopocie i DPS poza Sopotem w 2018 r.

DPS W SOPOCIE W CAŁYM ROKU 2018 PRZEBYWAŁY 103 OSOBY	Dysponuje 83 miejscami 35 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych i 48 miejsc dla osób w podeszłym wieku	Średnia dopłata gminy do utrzymania jednej osoby wyniosła 2 770 zł miesięcznie	Całkowite wydatki na utrzymanie DPS wyniosły 4 391 332 zł	Odpłatność mieszkańców oraz wysokość alimentów na podstawie zawartych umów wyniosła 4,2% wydatków ogółem
DPS POZA SOPOTEM W CAŁYM ROKU 2018 PRZEBYWAŁY 63 OSOBY	Liczba przebywających w różnych typach domów: - dla osób w podeszłym wieku - 5 osób - dla osób przewlekle somatycznie chorych - 7 osób - dla osób przewlekle psychicznie chorych - 32 osoby - dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie - 17 osób - dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie - 1 osoba - dla osób niepełnosprawnych fizycznie - 1 osoba	Całkowity miesięczny koszt utrzymania jednego miejsca w domu wynosił od 3 175 zł do 4 502 zł w zależności od typu domu	Średnia dopłata gminy do utrzymania jednej osoby wyniosła 2 789 zł miesięcznie	Całkowite wydatki ze środków gminnych wraz z alimentami na utrzymanie mieszkańców DPS wszystkich typów na terenie innych powiatów wyniosły 1 578 537 zł

4.4. Wolontariat sąsiedzki i wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych

MOPS w Sopocie wraz ze Stowarzyszeniem „Na Drodze Ekspresji” opracował „**Sopocki model wolontariatu sąsiedzkiego**”. W 2018 r. zadanie „Wolontariat sąsiedzki – wsparcie sopockich seniorów” było realizowane zgodnie z tym modelem, w okresie od 1 października do 28 grudnia. Wsparcie seniorów, udzielane przez wolontariuszy, było dobierane indywidualnie i przybierało różne formy: rozmowy, pójścia po zakupy, zawiezenia na wizytę do lekarza czy nauki obsługi komputera. Do objęcia wsparciem zakwalifikowano 10 seniorów w wieku 60+, będących pod opieką MOPS w Sopocie i wyrażających chęć korzystania z pomocy wolontariusza oraz 15 wolontariuszy, mieszkających w pobliżu miejsca zamieszkania seniora, wyrażających chęć pomagania i stałego przeznaczania co najmniej kilku godzin w miesiącu na kontakt z seniorem. Stowarzyszenie „Na Drodze Ekspresji” realizowało zadanie „Wolontariat sąsiedzki” jako zadanie powierzone w rozliczoną kwotę dotacji, wynoszącą w 2018 r. 10 000 zł.

We wrześniu 2018 r. MOPS uruchomił specjalny numer telefonu dla osób, które opiekują się osobami niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi, wymagającymi wsparcia ze strony innych osób – **Telefon Wsparcia Opiekuna**. Pod numerem (58) 341-83-18, w środy w godz. 10.00-13.00 dyżurował

psycholog, z którym można było porozmawiać na ważne dla opiekunów tematy. Dzwoniąc pod ten numer kontaktujący się otrzymywali pomoc psychologiczną oraz kompleksowe informacje dotyczące różnych form wsparcia. Jeśli była taka potrzeba psycholog udzielał bezpośredniego wsparcia w domu.

W 2018 r. prowadzono także **poradnictwo dla opiekunów osób z chorobą Alzheimera**. Gdańskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera udzielało pomocy opiekunom osób niesamodzielnych, którzy na skutek długotrwałej, całodobowej i wyczerpującej opieki często byli w stanie kryzysu, u kresu sił. Porad udzielał konsultant – dyplomowana pielęgniarka, posiadająca wieloletnie doświadczenie w pracy z pacjentami z zespołem otępiennym. Poradnictwo było prowadzone w kontakcie bezpośrednim, telefonicznie i za pośrednictwem poczty elektronicznej. Obejmowało szeroki zakres informacji o chorobie i sposobach pielęgnacji chorego, doradztwo dotyczące właściwej organizacji pomocy chorym, a także ich opiekunom, pomoc w rozwiązywaniu doraźnych problemów związanych z opieką, informację o rodzajach pomocy instytucjonalnej. Bardzo ważnym elementem specjalistycznego poradnictwa było psychologiczne wspieranie rodzin, szczególnie będących w stanie kryzysu psychicznego, na skutek wyczerpującej opieki nad niesamodzielnym członkiem rodziny. Łącznie w okresie sprawozdawczym udzielono 197 porad (ok. 16 porad miesięcznie), z czego 71 dla mieszkańców Sopotu. Poradnictwo prowadzono w ramach realizacji zadania wspieranego z rozliczoną kwotą dotacji wynoszącą 4 740 zł.

Opiekunowie rodzinni, którzy zajmują się swoim niepełnosprawnym lub przewlekle chorym członkiem rodzin często muszą radzić sobie sami, będąc u kresu sił - pielęgnacja chorej osoby pochłania większość ich czasu i stanowi ciężką pracę. Wzmocnienie opiekunów rodzinnych w pełnieniu ich trudnej roli jest kluczowym elementem, umożliwiającym pozostanie osób niesamodzielnych w miejscach zamieszkania, bez konieczności umieszczania w placówkach całodobowych. Bardzo ważną formą pomocy jest odciążenie opiekunów w sprawowaniu bezpośredniej opieki. W odpowiedzi na tę potrzebę Sopot organizuje **opiekę wytchnieniową** w ramach Domu Pomocy Społecznej w Sopocie, w którym dostępne są dwa takie miejsca. Polega ona na zapewnieniu opieki osobie z niepełnosprawnością na czas, gdy nie może jej sprawować opiekun, np. z uwagi na zdarzenie losowe, konieczność załatwienia codziennych spraw lub po prostu potrzebę odpoczynku. Decyzję kierującą na miejsca całodobowego okresowego pobytu w Domu Pomocy Społecznej w Sopocie wydaje sopocki MOPS. W 2018 r. z opieki wytchnieniowej skorzystały 3 osoby, przez łączną liczbę 62 dni. Za pobyt klientów w ramach miejsc wytchnieniowych Gmina Miasta Sopotu poniosła odpłatność w łącznej wysokości 5 961 zł.

4.5. Rehabilitacja społeczna

MOPS realizował zadania z zakresu rehabilitacji społecznej zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zadania te były finansowane ze

środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz środków Gminy Miasta Sopotu i obejmowały:

- **Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych** - w 2018 r. z takie dofinansowanie otrzymały 23 osoby niepełnosprawne, w tym 15 osób dorosłych i 8 dzieci. Dofinansowanie otrzymały wszystkie dzieci niepełnosprawne (wraz z opiekunami) i wszystkie osoby dorosłe (wraz z opiekunami), które złożyły wnioski o dofinansowanie i spełniały kryteria formalne.
- **Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów** – dofinansowanie otrzymało łącznie 165 osób niepełnosprawnych, w tym 156 dorosłych i 9 dzieci. Dofinansowanie można było otrzymać na m.in. aparaty słuchowe, wózki inwalidzkie, ortezy i protezy kończyn, chodziki, balkoniki, podpórki, cewniki czy pieluchomajtki oraz inne sprzęty i przedmioty. Wszystkie osoby, które złożyły wnioski o dofinansowanie i spełniały kryteria formalne, otrzymały pomoc.
- **Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych** – dofinansowanie w ramach tego zadania otrzymało 20 osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie otrzymano m.in. na przystosowanie łazienki do potrzeb osoby niepełnosprawnej, podstawowy sprzęt komputerowy, zakup schodołaza, łóżko rehabilitacyjne oraz inne.
- **Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej** - MOPS dofinansowywał udział mieszkańców Sopotu w warsztatach terapii zajęciowej, działających na terenie Gdańska i Gdyni, z którymi zawarto porozumienie. Zapewniono uczestnictwo w warsztatach dla 7 osób na terenie Gdańska i dla 3 na Gdyni.

Łącznie w całym 2018 r. z dofinansowania w ramach rehabilitacji społecznej w ramach środków PFRON i budżetu Miasta Sopotu skorzystało 212 osób niepełnosprawnych, z tego 197 dorosłych osób niepełnosprawnych i 15 niepełnosprawnych dzieci. Dofinansowanie wypłacono dla 151 osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej). Jedna osoba mogła uzyskać dofinansowanie w ramach kilku zadań.

Tabela nr 4. Wydatki na rehabilitację społeczną w 2018 r.

Zadanie		razem	ze środków Miasta	ze środków PFRON
REHABILITACJA SPOŁECZNA OGÓŁEM		374 494	122 672	251 822
1.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	34 225	20 315	13 910
2.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	217 342	52 724	164 618
3.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w	360 163	30 114	73 294

	komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych			
4.	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	19 519	19 519	-

5. Wsparcie osób bezrobotnych i bezdomnych

5.1. Wsparcie osób bezrobotnych

Na dzień 31 grudnia 2018 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gdyni zarejestrowanych było 350 mieszkańców Sopotu, w tym 346 osób posiadających status bezrobotnego i 4 posiadające status poszukującego pracy. Stopa bezrobocia dla Sopotu wynosiła 1,8%, natomiast dla całego województwa pomorskiego – 4,9%. Prawo do zasiłku przysługiwało 61 osobom. W porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., liczba zarejestrowanych osób, posiadających statusu bezrobotnego spadła o 42 osoby.

MOPS w Sopocie zapewnia osobom bezrobotnym możliwość aktywizacji zawodowej oraz podniesienia kwalifikacji zawodowych. W 2018 r. były to:

- ✓ **Centrum Integracji Społecznej w Sopocie**, prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie, którego działalność reguluje ustawa o zatrudnieniu socjalnym. CIS daje szansę na zatrudnienie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym – osobom bezdomnym, uzależnionym, bezrobotnym poprzez kompleksowe wsparcie i możliwość przebywania tych osób w środowisku otwartego rynku pracy. Oferuje 4 warsztaty: hotelarsko-gastronomiczny, remontowo-porządkowy, pielęgnacji terenów zielonych oraz opiekuna środowiskowego. Po pozytywnym ukończeniu programu uczestnicy otrzymują dyplom poświadczający kompetencje. Program reintegracji realizowany był 6 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku. W 2018 r. MOPS skierował do CIS **38 osób**, w tym **12** z projektu „Twoja Szansa...”. Uczestnikami było **26 osób** (tj. podpisało Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego), w tym **19 osób**, które podpisały IPZS w okresie sprawozdawczym (tj. w 2018 r.). **13 osób** ukończyło CIS, **13** podjęło zatrudnienie na otwartym rynku pracy.
- ✓ **Prace społecznie-użyteczne** – zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, prace społecznie-użyteczne są formą aktywizacji. W ramach prac osoby wytypowane przez MOPS (i kierowane do nich przez PUP w Gdyni) pracowały maksymalnie 10 godzin tygodniowo i za pracę otrzymywały wynagrodzenie, które umożliwiało im korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej. Organizatorem prac społecznie-użytecznych był Urząd Miasta Sopotu. W 2018 r. skierowano **17 osób**, prawie **90%** z nich **podjęło** prace społecznie-użyteczne. **Ponad 60% podejmujących prace objętych było kontaktem socjalnym**. Prace wykonywano w 9 placówkach, m. in. Domu Pomocy Społecznej w Sopocie, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sopocie, Domu Dziecka "Na Wzgórzu" w Sopocie, Towarzystwie opieki nad zwierzętami w Sopocie - schronisko dla

bezdolnych zwierząt, Urzędzie Miasta Sopotu. **Świadczenie wynosiło 8,10 zł za godzinę** i było finansowane w 60% PUP w Gdynia i w 40% przez Urząd Miasta Sopotu. Po pracach społecznie-użytecznych **2 osoby** podjęły zatrudnienie na **otwartym rynku pracy**.

- ✓ **Projekt „Twoja Szansa. Kompleksowe wsparcie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”**, realizowany w partnerstwie ze Spółdzielnią Socjalną „Kooperacja” od 2016 do października 2018. Celem była pomoc osobom bezrobotnym, nieaktywnym zawodowo oraz niepełnosprawnym w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym i zawodowym. Celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa osób, które znajdują się poza rynkiem pracy. Projekt skierowany był do klientów MOPS oraz do pozostałych osób znajdujących się w trudnej sytuacji ze względów materialnych, społecznych, psychologicznych. Każdy z uczestników miał możliwość skorzystania z jednej z trzech ścieżek reintegracji: CIS, Programu Aktywizacja i Integracja (PAI) oraz ścieżki indywidualnej. W 2018 r. projektem objęto 25 osób, w tym 13 osób z niepełnosprawnością. 7 osób podjęło pracę. **Przez cały okres realizacji, pomocą w ramach projektu objęto 96 osób.**
- ✓ **Projekt „Sopot-Aktywni mieszkańcy”**, realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Na Drodze Ekspresji, Fundacją „Niesiemy Pomoc” oraz Caritas Archidiecezji Gdańskiej. Projekt ukierunkowany był na zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności osób z niepełnosprawnościami, młodzieży w wieku 18-27 lat, osób 50+ poprzez realizację ścieżki reintegracji z wykorzystaniem usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym i edukacyjnym. W 2018r do projektu przystąpiło 21 osób. 4 osoby uzyskały zatrudnienie i utrzymały je przez co najmniej 3 miesiące, a 3 osoby uzyskały kwalifikacje zawodowe.

5.2. Pomoc dla osób bezdomnych

MOPS w Sopocie jest głównym organizatorem i koordynatorem działań na rzecz osób bezdomnych oraz osób zagrożonych bezdomnością. Pracownicy socjalni Sekcji ds. Osób Bezdomnych prowadzą pracę z osobami bezdomnymi, jak również monitorują sytuację osób zagrożonych bezdomnością. Osoby będące w kryzysie bezdomności mogą liczyć na pomoc w postaci:

- **pracy socjalnej**, świadczonej na rzecz poprawy funkcjonowania tychże osób;
- **zapewnienia schronienia** poprzez udzielenie tymczasowego schronienia w schronisku lub noclegowni. W 2018 r. były to **schroniska** prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie oraz Stowarzyszenie Opiekuńczo-Resocjalizacyjne „Prometeusz” w Gdańsku; **noclegownia** prowadzona przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Gdyni; a także **ogrzewalnia** prowadzona przez Towarzystwo Wspierania Potrzebujących “Przystań” w Gdańsku. Podmioty te zostały wyłonione zgodnie z ustawą Prawo zamówień Publicznych. W Sopocie funkcjonował **Zimowy Punkt Interwencyjny** o standardzie

ogrzewalni działający, gdy temperatura spadała poniżej -5 stopni. ZPI prowadzony był przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej jako zadanie wspierane na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z kwotą rozliczonej dotacji 24 847 zł. Ze schronienia w postaci schroniska i noclegowni skorzystało w całym okresie sprawozdawczym 70 osób, z ogrzewalni – 5 osób (bez konieczności wydawania decyzji administracyjnej), natomiast z Zimowego Punktu Interwencyjnego – 86 osób;

- **posiłków w jadłodajni** Caritas Archidiecezji Gdańskiej w Sopocie, (od grudnia 2018 r. posiłki wydawane były również w weekendy),
- **monitoringu miejsc niemieszkalnych** poprzez patrole miejsc niemieszkalnych, w których przebywają osoby bezdomne – np. altanki, piwnice, pustostany. Informowano osoby o możliwych formach pomocy i w przypadku zgody kierowano do schroniska lub noclegowni. W 2018 r. odbyło się 66 takich patroli, ujawniono 95 osób bezdomnych, przebywających w miejscach niemieszkalnych;
- zmniejszanie wykluczenia społecznego poprzez zawieranie **Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności (IPWzB) oraz kontraktów socjalnych**, mających na celu wspieranie osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. W 2018 r. zawarto 14 IPWzB oraz 74 kontrakty socjalne;
- zapewnienie pobytu w 2 **mieszkaniach chronionych** – jedno z nich prowadzone jest przez MOPS, drugie przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie, wyłonione w wyniku otwartego konkursu ofert (z rozliczoną dotacją w 2018 r. wynoszącą 77 980 zł). W mieszkaniach chronionych przebywało w całym okresie sprawozdawczym 10 osób. MOPS w Sopocie zapewniał również możliwość pobytu w lokalach treningowych, z czego skorzystało w okresie sprawozdawczym 8 osób bezdomnych. Pracownicy socjalni prowadzili także działania, mające na celu otrzymanie przez osoby bezdomne lokali socjalnych.
- wsparcie **asystenta osoby bezdomnej** - asystowanie osobie bezdomnej lub zagrożonej bezdomnością to metoda pracy oparta na indywidualnym towarzyszeniu i wspieraniu osoby zmotywowanej do osiągnięcia samodzielności życiowej, zgodnie z obraną przez nią drogą dochodzenia do tego celu, w czasie jakiego ta osoba potrzebuje. Asystent towarzyszy klientowi w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego, motywuje i dopinguje go do podejmowania działań mających na celu poprawę i zmianę jego sytuacji socjalno-bytowej oraz monitoruje postępy w realizacji kontraktu socjalnego/IPWzB. Asystent stanowi wsparcie dla pracowników socjalnych. MOPS w Sopocie zatrudnia jednego asystenta osoby bezdomnej, który w 2018 r. udzielił wsparcia 22 osobom.

- **Autobus SOS** - w ramach kursującego od grudnia 2018 r. na trasie Sopot-Gdańsk autobusu osoby bezdomne mogły otrzymać gorący posiłek, ciepłą odzież, skorzystać z pomocy ratownika oraz pojechać do ogrzewalni w Gdańsku. Ze wsparcia w autobusie skorzystano 403 razy.

Schemat nr 9. Formy pomocy dla osób bezdomnych w 2018 r.

W porównaniu z rokiem 2017 r. wzrosła liczba osób, korzystających ze schronienia w postaci schroniska i noclegowni (2017 – 58, 2018 – 70). Z kolei liczba osób, przebywających w mieszkaniach chronionych była nieco niższa niż w poprzednim roku sprawozdawczym – o 9 osób (2017 – 19, 2018 – 10). W stosunku do roku 2017 ujawniono o 12 osób bezdomnych mniej, przebywających w miejscach niemieszkalnych.

6. Wsparcie rodzin

6.1. Świadczenia rodzinne, świadczenia opiekuńcze, fundusz alimentacyjny oraz inne ustawy

MOPS w Sopocie realizował zadania zlecone gminie do realizacji i finansowane ze środków administracji rządowej:

- a) **świadczenia rodzinne** - zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie
- 1191 rodzin średnio w miesiącu pobierało świadczenia rodzinne,
  - 372 rodziny średnio w miesiącu pobierały zasiłek rodzinny wraz z dodatkami,
  - 551 rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami w całym okresie sprawozdawczym,
  - 1005 rodzin średnio w miesiącu pobierających świadczenia opiekuńcze.

W 2018 r. wydatki na świadczenia rodzinne wyniosły 6 042 246 zł.

- b) **świadczenia z funduszu alimentacyjnego** na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów:
- 114 rodzin średnio w miesiącu pobierało świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
  - 169 osób średnio w miesiącu było uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w stosunku do których zasądzone zostało świadczenie alimentacyjne,
  - 201 średniomiesięcznie zarejestrowanych dłużników alimentacyjnych w Sopocie.

W całym roku 2018 wypłacono świadczenia alimentacyjne na kwotę **929 029 zł**. Dzięki różnorodnym działaniom wygzekwowano **297 624 zł**, tj. **32%** wypłaconej kwoty świadczeń alimentacyjnych.

- c) **Program „Rodzina 500+”** – nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez konieczności spełniania dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach (poniżej 800 zł netto na osobę, w przypadku dziecka niepełnosprawnego – 1200 zł) otrzymywały wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko:
- 1570 rodziny, które były uprawnione do świadczenia 500+ (na koniec grudnia 2018 r.),
  - 615 rodzin miało prawo do świadczenia na pierwsze dziecko,
  - 1774 świadczeń średniomiesięcznie wypłacanych beneficjentom programu,
  - 21287 świadczeń wypłaconych w całym roku w formie pieniężnej,

- Łączna kwota wypłaconych świadczeń w całym roku 2018 wyniosła **10 635 129 zł.**
- d) **Pogram „Dobry Start”** – nieopodatkowane 300 zł jednorazowo na wyprawkę szkolną dla dzieci uczących się, do 20 roku życia lub do 24 roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności:
- Świadczenie w ramach Programu „Dobry Start” wypłacono na **2 391** dzieci i osób uczących się.

Realizowane było również opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne i osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy. Łącznie na to zadanie wydatkowano 501 379 zł.

Ponadto MOPS w Sopocie realizował zadania związane z wydawaniem Karty Dużej Rodziny oraz Sopotkiej Karty Rodziny 3+. Sopotcka Karta Rodziny 3+ przysługuje rodzinom wychowującym troje i więcej dzieci (do 25 roku życia w przypadku kontynuowania nauki), zamieszkującym w Sopocie. Program ma na celu m.in. promowanie modelu rodziny wielodzietnej, kształtowanie jej pozytywnego wizerunku, zwiększenie dostępu rodzin wielodzietnych do dóbr kultury, sportu i edukacji, wyrównywanie szans życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. W okresie sprawozdawczym z SKR3+ korzystało 170 rodzin.

Karta Dużej Rodziny również przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu i wydawana jest każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci do 18 roku życia lub, w przypadku kontynuowania nauki – do 25 roku życia. Dzieciom legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności karta jest wydawana na okres ważności orzeczenia. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. W 2018 r. wydano 195 Kart Dużej Rodziny. W okresie sprawozdawczym z karty korzystało 330 rodzin (liczba rodzin, które posiadają choć jedną aktywną KDR), wpłynęło 35 wniosków o wydanie karty po raz pierwszy, dla nowych rodzin.

Od 1 stycznia 2018r. wprowadzono możliwość uzyskania elektronicznej formy Karty Dużej Rodziny, będącej aplikacją na smartfony. W całym roku 2018 wydano 201 kart elektronicznych, w tym 56 kart stanowiły karty „domówione” do już posiadanych tradycyjnych kart.

6.2. Wsparcie rodzin i rodzin z dziećmi

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie w roku sprawozdawczym wspierał rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Podejmowane działania miały na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji. W tym przypadku, ważne jest by świadczona pomoc była holistyczna, stanowiła spójny system. W roku sprawozdawczym z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

przyznano pomoc 67 rodzinom, w których było 226 osób. Realizowane wsparcie ww. zakresie odbywało się poprzez realizację „Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Sopocie na lata 2018 – 2020”.

W 2018 r. wsparcie rodzin oraz rodzin z dziećmi przez MOPS Sopot odbywało się głównie poprzez:

- **pracę asystenta rodziny w środowisku** – zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym; udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych i wychowawczych, motywowanie do podjęcia działań w kierunku aktywizacji zawodowej oraz wszelkie inne działania, mające na celu pomoc rodzinom w prawidłowym funkcjonowaniu. MOPS w Sopocie w 2018 r. zatrudniał 3 asystentów rodziny, którzy objęli pomocą 33 rodziny i 49 dzieci w tych rodzinach;
- **poradnictwo specjalistyczne** – prawne, psychologiczne, rodzinne dla rodzin, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód,
- **kontrakty socjalne**, które są narzędziem – pisemną umową, zawieraną między pracownikiem socjalnym a osobą ubiegającą się o pomoc, określającą zobowiązania i uprawnienia stron, zmierzające do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej danej osoby lub rodziny. Wymaga stałego monitoringu i dużego nakładu pracy, stanowi motywator do działania. W przypadku odmowy podpisania kontraktu lub niedochowania jego postanowień, MOPS może odmówić pomocy finansowej lub ją wstrzymać,
- **monitoring środowisk wielodysfunkcyjnych** w godzinach popołudniowych i soboty – grupa monitorująco-diagnostyczna sprawdzała, czy dzieci mają zabezpieczoną prawidłową opiekę, czy opiekunowie nie nadużywają alkoholu itp. Monitoringiem objęto 40 rodzin, odbyły się 103 wejścia w godzinach popołudniowych i wieczornych;
- **grupy wsparcia** - grupa „Kulinaria”, prowadzona przez Sekcję ds. Rodzin,
- **zapewnienie opieki dzieciom w placówkach wsparcia dziennego** – w Sopocie są to placówka prowadzona przez Stowarzyszenie „Sopocki Dom” jako zadanie powierzone z kwotą 210 000 zł rozliczonej dotacji w 2018 r. Placówka posiada 30 miejsc dla dzieci w wieku 6-18 lat. Jej działania zapewniały opiekę wraz z dożywianiem oraz możliwość bezpiecznego spędzania czasu, wsparcie rozwoju dziecka poprzez zajęcia korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, wsparcie psychologa oraz organizację wypoczynku letniego i zimowego. Równolegle prowadzona była praca z rodziną dziecka. Drugą placówką była Młodzieżowa Placówka Wychowawcza, prowadzona przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej, posiadająca 18 miejsc dla dzieci w wieku 8-19 lat. W całym roku z oferty placówek wsparcia dziennego skorzystało 41 dzieci.

Schemat nr 10. Formy wsparcia rodzin w 2018 r.

WSPARCIE RODZIN

W 2018 R.

<p>Pracą socjalną objęto 1187 rodzin (1831 osób w rodzinach), w tym 345 rodzin (668 osób w rodzinach) objęto wyłączną pracą socjalną</p>	<p>Wsparciem asystenta rodziny objęto 33 rodziny, w tym 49 dzieci w rodzinach</p>	<p>Monitoring środowisk wielodysfunkcyjnych w godzinach popołudniowych i w soboty - 40 rodzin, w tym 27 rodzin z dziećmi, 103 wejścia w godzinach wieczornych i popołudniowych oraz w soboty</p>	<p>Do dwóch placówek wsparcia dziennego skierowano przez cały rok 41 dzieci</p>
<p>67 rodzin/226 osób w rodzinach objętych pomocą z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej</p>	<p>Poradnictwo specjalistyczne - liczba konsultacji: Rodzinne: 337 Prawne: 48 Psychologiczne: 850</p>	<p>Grupa „Kulinaria”, w ramach której prowadzono zajęcia wzmacniające kompetencje osób sprawujących opiekę. Celem działania była nauka przygotowywania prostych posiłków</p>	

6.3. Wsparcie dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Piecza zastępcza ma za zadanie zapewnić dzieciom zaspokojenie ich potrzeb emocjonalnych i bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych. Jej zadaniem jest również przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki. Piecza zastępcza pomaga dzieciom w nauce nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

MOPS w Sopocie realizował program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Sopocie na lata 2018-2020. Cele główne i szczegółowe tego programu, dotyczące pieczy zastępczej, to:

- Zapewnienie dzieciom czasowej opieki i wychowania **w rodzinnej pieczy zastępczej** w przypadkach niemożności sprawowania opieki przez rodziców
  - Organizacja systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze,
  - Profesjonalizacja i wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
  - Zapewnienie dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej wsparcia i pomocy w postaci stabilnego i bezpiecznego środowiska wychowawczego.

- Zapewnienie dzieciom czasowej opieki i wychowania w **instytucjonalnej pieczy zastępczej** w przypadkach niemożności sprawowania opieki przez rodziców
  - Osiągnięcie standardów pobytu dzieci w placówce: liczba miejsc w jednej placówce nie więcej niż 14, zabezpieczenie miejsc socjalizacyjnych dla sopockich dzieci,
  - Utrzymanie wysokiego standardu świadczonych usług opiekuńczo – wychowawczych oraz działań wspierających rozwój wychowanków w placówce opiekuńczo – wychowawczej,
  - Zapobieganie wypaleniu zawodowemu, poprzez udzielanie profesjonalnego wsparcia osobom pracującym w systemie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na rzecz osób i rodzin w systemie pieczy zastępczej prowadzono poradnictwo pedagogiczne, psychologiczne i prawne oraz pracę socjalną, ukierunkowaną na motywowanie i wzmacnianie zasobów rodziców, by umiejętnie przezwyciężali trudności i problemy, które były przyczyną umieszczenia w pieczy zastępczej. Pracownicy regularnie dokonywali oceny szans powrotu dziecka pod opiekę rodziców naturalnych i zasadności pobytu w pieczy zastępczej.

W dniu 31.12.2018 r. w pieczy zastępczej przebywało 81 dzieci. 66 dzieci przebywało w rodzinnej pieczy zastępczej (w 45 rodzinach zastępczych) – z tego 33 dzieci w rodzinach na terenie Sopotu i 33 w rodzinach poza Sopotem. 15 dzieci przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej – Domu Dziecka „Na Wzgórzu”.

Tabela nr 5. Piecza zastępcza w Sopocie w 2018 r. – stan na dzień 31.12.2018 r.

Rodzinna piecza zastępcza		
1	Liczba rodzin zastępczych, w tym: liczba rodzin zastępczych w Sopocie	45 26
2	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych, w tym: liczba dzieci w rodzinach zastępczych w Sopocie	66 33
Instytucjonalna piecza zastępcza		
3	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych na ostatni dzień roku	1
4	Liczba dzieci przebywających w placówce, w tym: liczba dzieci z Sopotu	15 12

6.3.1. Rodzinna piecza zastępcza

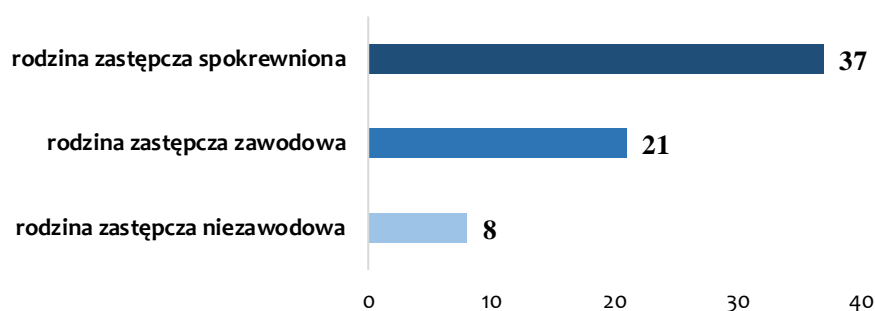
Rodzinna piecza zastępcza tymczasowo zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, które m. in. dają rękojmię należytego sprawowania pieczy, nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie jest im ograniczona i zawieszona. Sopockie rodziny zastępcze, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, były otoczone wsparciem i pomocą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (zatrudniano 3 koordynatorów). Zadaniem koordynatorów, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej było m.in.

udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, przygotowanie planu pomocy dziecku, zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej czy udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Na rzecz rodzin zastępczych i naturalnych, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, świadczone specjalistyczne poradnictwo: psychologiczne – w zakresie kryzysu, adaptacji, straty, relacji i innych, pedagogiczne z zakresu problematyki opiekuńczo-wychowawczej dla rodzin naturalnych oraz prawnego – w zakresie prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poniższy wykres przedstawia liczbę dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

ze względu na typ rodziny zastępczej.

Wykres nr 2 . Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej - stan na 31.12.2018 r.

Rodzinie zastępczej, na każde umieszczone dziecko, przysługiwało comiesięczne świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania oraz jednorazowa pomoc na wydatki związane z potrzebami przyjmowanego dziecka. Istniała także możliwość przyznania rodzinom świadczeń fakultatywnych:

- dofinansowania wypoczynku poza miejscem zamieszkania – takiej pomocy w 2018 r. udzielono 29 dzieciom z 17 rodzin zastępczych,
- na remont mieszkania – wsparcia udzielono 3 rodzinom zastępczym zawodowym,
- na utrzymanie lokalu mieszkalnego – pomoc przyznano 13 rodzinom zastępczym.

Ponadto rodzinom zastępczym zapewniano szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz możliwość uczestniczenia w superwizji. Szkoleniami objęto w okresie sprawozdawczym 18 rodzin zastępczych.

Systematycznie podejmowano działania, mające na celu promocję rodzicielstwa zastępczego. Prowadzono kampanię promocyjną „Podaruj dziecku serce – zostań rodziną zastępczą”, w ramach której opracowano informatory i ulotki, dystrybuowano plakaty promocyjne na kubikach miejskich, w pociągach Szybkiej Kolei Miejskiej oraz na słupach informacyjnych, przygotowano spot promocyjny, emitowany

w Radiu Gdańsk. Pracownicy Działu Pieczy Zastępczej brali udział w audycjach radiowych, poświęconych tematowi pieczy zastępczej.

Schemat nr 11. Rodzinna piecza zastępcza w 2018 r.

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA W 2018 R.	W dniu 31.12.2018 r. w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 66 dzieci w 45 rodzinach	26 rodzin zastępczych znajdowało się na terenie Sopotu, w rodzinach tych przebywało 33 dzieci	1 dziecko (poniżej 18 roku życia) powróciło z rodziny zastępczej spokrewnionej do rodziny naturalnej 6 osób powyżej 18 roku życia, przebywających w rodzinie zastępczej spokrewnionej założyło własne gospodarstwo domowe, a 1 osoba wyjechała za granicę	Rozpoczęto procedurę kwalifikacyjną w stosunku do 1 kandydatki na rodzinę zastępczą	W szkoleniach wzięto udział 18 rodzin zastępczych
	Ok. 60% rodzin zastępczych to rodziny spokrewnione, będące wstępniemi lub rodzeństwem dziecka	W rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono 10 dzieci, z tego: - w rodzinach zastępczych spokrewnionych - 9 dzieci - w rodzinach zastępczych niezawodowych - 1 dziecko	Udzielono 801 porad specjalistycznych, w tym: - poradnictwo pedagogiczne - 431 porad dla 82 osób - poradnictwo psychologiczne - 352 porady dla 128 osób - poradnictwo prawne - 18 porad dla 14 osób	Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej stworzyli 76 planów pomocy dziecku, oraz dokonali 76 okresowych ocen sytuacji dziecka	Całkowite wydatki na rodzinną pieczę zastępczą w 2018 r. wyniosły 1 836 954 zł

6.3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

W Sopocie placówką sprawującą instytucjonalną pieczę zastępczą jest Dom Dziecka „Na Wzgórzu”. Skierowanie do placówki na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Jest to placówka typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi, która zapewnia całodobową opiekę oraz wychowanie, a także kontakt w bezpiecznych warunkach z rodzicami i innymi bliskimi osobami, chyba że sąd postanowił inaczej.

Wychowankowie byli pod stałą opieką lekarzy. Wychowawcy dbali o sferę edukacji dzieci, prowadząc zajęcia dydaktyczne i mobilizując do poszerzania wiedzy i umiejętności oraz będąc w stałym kontakcie z nauczycielami. Dom realizował projekty i zajęcia dla wychowanków, np. zajęcia kulinarne („Kuchenne Rewolucje”), majsterkowania („Kącik Majsterkowicza”), podejmowania odpowiedzialności za najbliższe otoczenie („Posprzątajmy nasz wspólny dom, dbajmy o siebie”) i wiele innych.

Na koniec 2018 r. w Domu Dziecka „Na Wzgórzu” przebywało 15 dzieci, z tego 12 z Sopotu. Placówkę opuściło łącznie 7 wychowanków, w tym 6 usamodzielniało się. W instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczono 2 dzieci.

Tabela nr 5 . Dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej – Dom Dziecka „Na Wzgórzu”

Wyszczególnienie		Liczba miejsc	Liczba dzieci na dzień 31.12.2018	Liczba dzieci z Sopotu na dzień 31.12.2018
1	Razem w tym:	30	15	12
2	Miejsca socjalizacyjne	20	7	5
3	filia	8	8	7
4	Miejsca interwencyjne	2	0	0

Tabela nr 6 . Migracja dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej

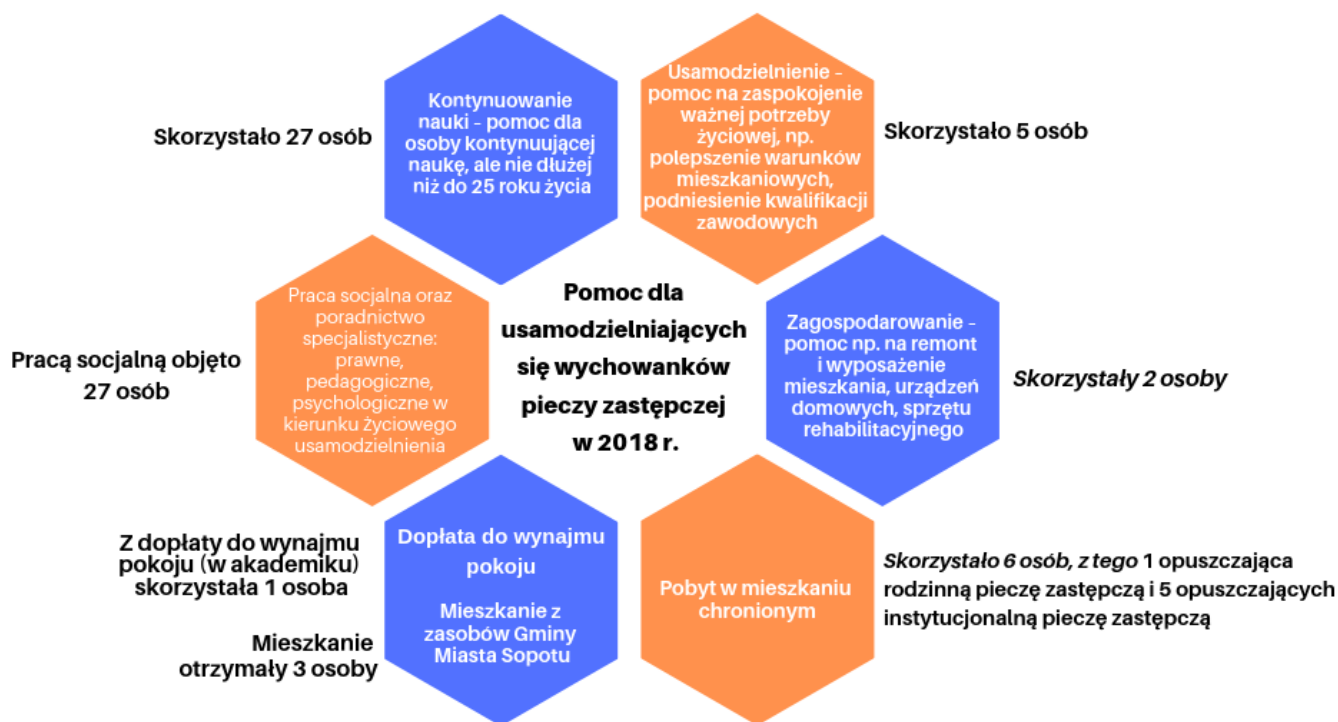
Lp.	Przybycie do placówki		Odejście z placówki	
	Wyszczególnienie	Liczba dzieci	Wyszczególnienie	Liczba dzieci
1.	Ogółem, w tym:	2	Ogółem, w tym:	7
2.	z domu rodzinnego	1	do domu rodzinnego	0
3.	z rodziny zastępczej	0	do rodziny zastępczej	0
4.	z rodziny adopcyjnej	0	do innej placówki tego samego typu	0
5.	inne	1	usamodzielnienie	6
			inne	1

6.4. Pomoc dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej

Osobie opuszczającej pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności przysługuje pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia. Pomoc dla osób usamodzielnianych po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo-wychowawczej jest zadaniem własnym powiatu. Z pomocy na kontynuowanie nauki skorzystało 27 osób, na usamodzielnienie (np. polepszenie warunków mieszkaniowych, podniesienie kwalifikacji zawodowych) – 5 osób, na zagospodarowanie (np. remont i wyposażenie mieszkania, zakup niezbędnego sprzętu domowego czy sprzętu rehabilitacyjnego) – 2 osoby.

Właściwy przebieg procesu usamodzielnienia zapewniany był poprzez realizowanie Indywidualnego Programu Usamodzielnienia. Usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej mogli liczyć na pomoc MOPS na różnych polach. Z wychowankami pieczy zastępczej prowadzona była praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne w kierunku usamodzielnienia, integracji ze środowiskiem, rozwijania relacji z innymi, przygotowania do podejmowania ról społecznych, podjęcia zatrudnienia, pozyskania mieszkania. W sopockim systemie pieczy zastępczej funkcjonuje również jedno mieszkanie chronione z czterema miejscami dla osób opuszczających pieczę zastępczą. Z tej formy pomocy skorzystało w roku sprawozdawczym 6 osób. Wychowankowie mieli także możliwość skorzystania z dopłaty do wynajmu pokoju (1 osoba skorzystała z dopłaty do wynajmu pokoju w akademiku) i uzyskania mieszkania z zasobów Gminy (takie mieszkanie w 2018 r. otrzymały 3 osoby). Formy pomocy, oferowane usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej obrazuje poniższy schemat.

Schemat nr 12. Pomoc dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej w 2018 r.

7. Wsparcie osób i rodzin w kryzysie

7.1. Punkt Interwencji Kryzysowej

Prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej należy do zadań własnych powiatu. Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK) świadczył pomoc bez względu na posiadany dochód, codziennie w dni robocze w godzinach od 7.30 do 20:00.. Osoby korzystające z pomocy Punktu to głównie osoby doświadczające przemocy, stosujące przemoc, w żałobie, po doświadczeniu traumy, przechodzące kryzysy psychiczne, zagrożone samobójstwem oraz inne osoby potrzebujące. W 2018 r. z interwencji kryzysowej skorzystało 261 osób, w tym 83 ofiary przemocy w rodzinie.

Działania, podejmowane przez PIK w 2018 r. to:

- Konsultacje psychologiczno-pedagogiczne na miejscu i w środowisku zamieszkania osób potrzebujących wsparcia,
- Prowadzenie sesji terapeutycznych, mających na celu wprowadzenie trwałych zmian w życiu osoby potrzebującej pomocy i w sposobie radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Z terapii skorzystało 45 osób,

- Działania interwencyjne, których celem było zatrzymanie sytuacji kryzysowych - wejścia w środowisko, kontakt z instytucjami, praca w zespołach interdyscyplinarnych, tworzenie indywidualnych planów pomocy. Odkonano 39 interwencji w 25 środowiskach,
- W uzasadnionych sytuacjach – kierowanie do Interwencyjnego Miejsca Noclegowego – w 2018 r. do Interwencyjnego Miejsca Noclegowego skierowane 4 osoby dorosłe i 4 dzieci,
- Prowadzenie terapii indywidualnej dla osób stosujących przemoc,
- Poradnictwo prawne z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego i ochrony praw lokatorów; poradnictwo było także prowadzone w razie potrzeby w środowisku klienta. Skorzystało 47 osób,
- Prowadzenie grup psychoedukacyjnych dla ofiar przemocy oraz programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. W spotkaniach grupy dla ofiar przemocy brało udział 7 osób, natomiast programem korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy objęto 5 osób.

Schemat nr 13. Interwencja kryzysowa w 2018 r.

7.2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie zapewniał obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołanego Zarządzeniem Prezydenta Miasta Sopotu NR 932/2013 z dnia 21 maja 2013 r. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowej, kuratorów sądowych i prokuratury. Zespół prowadzi działania nakierowane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w ramach Procedury Niebieskiej Karty oraz realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

W 2018 r. Zespół objął swoimi działaniami 99 rodzin, w których była prowadzona procedura Niebieskiej Karty (liczba obejmuje procedury kontynuowane z lat poprzednich oraz rozpoczęte w 2018 r.). W trakcie całego roku sprawozdawczego wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w 52 rodzinach. W okresie sprawozdawczym odbyło się 53 posiedzeń Zespołu, z czego 1 w pełnym składzie. W roku sprawozdawczym powołano 48 grup roboczych, które odbyły 318 posiedzeń.

W roku 2018 zakończono 55 Niebieskich Kart. Powody, które pozwalają na zakończenie Niebieskiej Karty określono w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Są to:

- ✓ ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy - z tego powodu zakończono 33 NK,
- ✓ rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań - z tego powodu zakończono 22 NK.

8. Wnioski i rekomendacje

W roku sprawozdawczym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie podejmował działania z zakresu pomocy społecznej mające na celu ograniczenie wykluczenia społecznego oraz na wspieranie i wzmacnianie osób niesamodzielnych, w tym szczególności osób starszych.

Wzmacniano rodziny w zakresie funkcji opiekuńczo – wychowawczych, a także zapewniano opiekę w pieczy zastępczej dla dzieci, starając się zapewnić im najbardziej sprzyjające środowisko dla dalszego rozwoju.

Podejmowane działania mające na celu ograniczenia wykluczenia społecznego osób bezrobotnych i biernych zawodowo, jak również podejmowano działania na rzecz osób bezdomnych.

Rok 2018 r. to także rok w którym uruchomione zostały nowe usługi w oferowanym wsparciu i świadczonej pomocy:

- Asystenta Osoby z Niepełnosprawnością, który stał się kolejnym elementem systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin,
- Całodobowa opieka wytchnienia w sopockim Domu Pomocy Społecznej – polegająca na zapewnieniu opieki osobie z niepełnosprawnością na czas, gdy nie może jej sprawować opiekun,
- Telefon Wsparcia Opiekuna – uruchomiono specjalny numer telefonu dla osób, które opiekują się osobami niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi, wymagającymi wsparcia ze strony innych osób,
- Rozszerzenie oferty Środowiskowego Domu Samopomocy – Ośrodka Adaptacyjnego o dwie pracownice, w pełni przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, które poruszają się na wózkach. Uruchomiono także 4 nowe miejsca.

Przedstawione dane pozwalają wskazać następujące zjawiska:

- spadek liczby ludności w Sopocie; przy spadku liczby ludności w Sopocie obserwuje się wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym,
- obserwuje się tendencję spadkową w obszarze korzystania ze świadczeń pieniężnych na rzecz pomocy w postaci pracy socjalnej, pracy środowiskowej,
- spadające bezrobocie, przy jednoczesnym narastającym problemie wejście na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pozostających od wielu lat bez pracy ze względu na niskie kwalifikacje zawodowe i niepełnosprawność,
- wzrost zapotrzebowania na środowiskowe formy wsparcia dla osób niesamodzielnych – osób starszych i osób z niepełnosprawnościami czy osób bezdomnych,

Na podstawie zebranych danych oraz wymienionych wyżej zjawisk, można wskazać następujące rekomendacje w zakresie działań polityki społecznej, w tym pomocy społecznej:

1) Rekomendacje w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej:

- prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- wspieranie rodzin z dziećmi poprzez organizowanie grup edukacyjnych dla rodziców oraz zajęć w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci,
- świadczenie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin będących w kryzysie,
- promocja rodzicielstwa zastępczego, budowanie pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych oraz prowadzenie działań na rzecz pozyskiwania nowych rodzin zastępczych

- prowadzenie pracy z usamodzielniającymi się wychowankami oraz wspomaganie usamodzielnianych wychowanków w oparciu o różne formy wsparcia
- promocja rodzicielstwa zastępczego, budowanie pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych oraz prowadzenie działań na rzecz pozyskiwania nowych rodzin zastępczych
- praca w rodzinami biologicznymi na rzecz powrotu dzieci do domów.

2) Rekomendacje w zakresie wsparcia seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami:

- rozwój wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych poprzez zaspokajanie potrzeb w zakresie szerokiego wachlarza usług opiekuńczych dostosowanych do potrzeb klientów,
- wspieranie opiekunów osób z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych poprzez ofertę opieki wytchnieniowej i zapewnianie wsparcia psychologicznego i poradnictwa specjalistycznego,
- wspieranie osób z niepełnosprawnościami w środowisku;
- rozwój mieszkalnictwa chronionego dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
- aktywizacja społeczna seniorów poprzez różne formy zajęć i wydarzeń dedykowanych dla seniorów,
- promocja zdrowego trybu życia i aktywności wśród seniorów.

3) Rekomendacje w zakresie wsparcia osób bezdomnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- prowadzenie działań profilaktycznych wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób zadłużonych, bezrobotnych i biernych zawodowo,
- prowadzenie działań interwencyjnych, osłonowych, aktywizujących i wspierających osoby bezdomne w celu zminimalizowania skutków bezdomności, motywowanie tych osób do podjęcia starań w kierunku wyjścia z bezdomności,
- rozwój mieszkalnictwa chronionego dla osób bezdomnych oraz osób wychodzących z bezdomności.

4) Rekomendacje w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej

- wspieranie i stałe podnoszenie znaczenia pracy socjalnej, wspomagającej osoby i rodziny we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania

w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,

- praca na rzecz integracji osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem,
- zwiększanie zakresu prowadzenia pracy socjalnej w oparciu o kontrakty socjalne oraz inne formy pracy w kierunku usamodzielnienia,
- wykorzystanie w pracy z klientami elementów aktywnej integracji, m.in. poprzez Centrum Integracji Społecznej.

5) Rekomendacje w zakresie rozwoju kadrowo instytucjonalnego:

- stałe podnoszenie poziomu wiedzy na temat potrzeb mieszkańców Sopotu z zakresu pomocy społecznej poprzez prowadzenie badań i analiz,
- wprowadzenie standardów jakości pracy pracowników, kodeksu etycznego itp.
- doskonalenie umiejętności i podnoszenie wiedzy kadr pomocy społecznej poprzez szkolenia specjalistyczne oraz supervizje,
- wprowadzenie Regulaminu awansu i rozwoju zawodowego pracowników MOPS,
- rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami w zakresie oferowania usług społecznych.